

M. Fred Keup (ADR) | Här President.

M. Claude Wiseler, Président | Wéinst Fait personnel, oder?

(Interruptions et hilarité)

M. Fred Keup (ADR) | Jo.

M. Claude Wiseler, Président | Jo, kuerz.

M. Fred Keup (ADR) | Jo, merci, Här President. Jo, ech muss awer dorop reagéieren. Also, wann een natierlech ganz lénks steet, mat engem grousser lénksen Häerz wéi den Här Wagner, da kann ech mer virstellen, an deem Weltbild, do steet eng grouss Majoritéit warscheinlech do, wou hien et genannt huet: beim rietsen Egoismus.

Ech kann en awer berouegen, dass mir och net do stinn. An duerfir hunn ech jo hei gesot, dass mir och ganz zu der Entwécklungshëllef stinn. Mee d'Fro am Fong un Iech gestallt, mee mir kënnen dat duerno och nach eng Kéier kucken, da kënn Der dat beäntwerten, dat wär am Fong: Wou sollen déi Suen dann hierkommen? Well et kann ee jo net méi Suen ausginn, wéi een der erakritt. Mir maache schon am Moment eng Milliard Euro Defizit d'Joer an da wëllt Dir eng Milliard ausgi fir d'Entwécklungshëllef. An iergendwa muss een awer och als Lénkse mat engem grousser lénksen Häerz sech d'Fro stellen: ...

(Interruption par M. Fernand Etgen et hilarité)

... Wou kommen d'Suen hier?

M. Claude Wiseler, Président | Voilà, merci, Här Keup. Dir hutt Äre Punkt gemaach.

M. Sven Clement (Piraten) | Mir kéinte jo mol Iech besteieren.

M. Claude Wiseler, Président | Ech mengen, mir féieren elo keng Diskussiounen. Dem Här Wagner seng Positioun ass ganz kloer. Dem Här Keup seng ass och ganz kloer. An elo huet de Finanzminister d'Wuert. An duerno kritt d'Auteure vun der Motioun nach eng Kéier d'Wuert. Här Finanzminister.

M. Gilles Roth, Ministre des Finances | Merci, Här President. Dir Dammen an Dir Hären, de Gusty Graas huet drop higewisen, dass de Ressortminister – dat ass de Xavier Bettel – an Amerika ass an duerfir haut net kann zu dëser Motioun schwätzen. Mir hate gëschter e kuerze Kontakt, wou en och gesot huet, dass d'Regierung, och wa se net implizéiert ass, dës Motioun soll positiv begleeden.

Et ass effektiv mat Recht d'Fro opgeworf ginn: „Mee wat sinn da lo déi reell Chifferen, wat mer an deem ganze Kontext maachen?“ Ech schwätzen hei net vu Käschten, well dat wier dat falscht Wuert. Ech mengen, hei ass d'Fro: Wat ass de budgetären Impakt vun deenen eenzelne Moossnamen?

Et ass och esou, dass onofhängeg vun dëser Motioun och am Budget 2024, dee jo gestëmmt gouf an dësem héijen Haus, dem Prinzipp vun der Additionalitéit Rechnung gedroe gouf. Ech mengen, dat muss een och fairnesshallwer soen.

Ech mengen, den Här Clement an den Här Keup hu gesot, dass et richteg wier, dass d'Regierung eng Kéier soll soen, wat dann déi konkret Zuele sinn. Also, Stand haut a fir de Budget 2024, do hu mer bei der Entwécklungshëllef ouni den Impakt, wat elo Refugiés ass, also Accueil vu Refugiés, an ouni den Impakt vu Klima reng 577 Milliounen, déi dës Joer am Budget virgesi sinn. Nach eng Kéier: Entwécklungshëllef ouni Impakt Refugiéen an ouni Impakt Klima, dat entsprécht engem budgetären Impakt vun 1,02 % vum gesamte Budget. An da kënn zousätzlech den Accueil vun de Refugiéen. Dat schléit zu Buch mat 190 Milliounen. An da kommen nach déi Moossnamen iwwert

déi heite Rubrick, wat de Klima ubelaangt. Dat sinn 59,5 Milliounen, soudass mer am Total, compte tenu vum dem Prinzipp vun der Additionalitéit, e gesamte budgetären Impakt vun 827 Milliounen Euro hunn. An do leie mer am Verglach zu dem Gesamtbudget bei engem Chiffer vun 1,46 %, wat 249,8 Milliounen – ech widderhuelen et nach eng Kéier: 249,8 Milliounen – méi Impakt ass, wéi wann een einfach géng beim Principe d'additionalitéit Ofstrécher maachen. Ech wëll dat eng Kéier kloer soen. Do sti mer als Lëtzebuerg, mengen ech, net esou schlecht do.

Et sinn eng Rei vun Ursaache gesot ginn, dass dat hei natierlech och e positiven Impakt net nëmmen en terme vu politescher Duerstellung vu Lëtzebuerg ass, mee och vun direkten an indirekten ekonomesche Retombéen. An ech wäert dermat ofschléissen, dass ech soen, dass ech Kontakter geschloss hunn – an ech hoffen, dass déi bis un d'Enn vum Joer wäerte kënnen ofgeschloss ginn –, dass mer bei der sougenannter Interamerikanischer Bank – dat ass d'Entwécklungsbank fir de latäinamerikanesche Kontinent – Member ginn ab dem Januar 2025. Dat wäert och e finanziellen Impakt op eise Budget hunn, mee domadder hätte mer séchergestallt, dass mer als souveräant Land an alle multilaterale Banken, déi et op der Welt gëtt – niewent der asiatescher Developpementsbank, der Weltbank an anere multilaterale Banken –, op alle Kontinenten do vertrauede wieren, wat net nëmmen dem Image vu Lëtzebuerg géng guttduen, mee well mer och musse mat dem latäinamerikanesche Kontinent verstärkt Wirtschaftsbeziehungen hunn, déi eis och zeguttkommen, net nëmmen der reeller Economie, mee och dem Finanzsektor, well ganz vill Suen, déi a Latäinamerika sinn, ënner anerem bei eis op der Bourse, zum Beispill Obligatiounen, déi do geléicht sinn, oder Suen, déi a Fonge sinn, déi zu Lëtzebuerg vermaart ginn, dra sinn. An ech mengen, duerfir ass dat eng Win-win-Situatioun.

Dat war dat, wat ech am Numm vun der Regierung dozou ze soen hunn. An ech freeë mech dann och iwwert d'Ofstëmmung vun der Chamber. Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Minister. Dann ass d'Wuert fir d'Auteure vun der Motioun, d'Madamm Welfring.

Mme Joëlle Welfring (déi gréng), auteure | Jo, merci, Här President. Just nach als klengen Zousaz un d'Adress vun de Kollege vu ganz riets, och zu der Definition, wat da gemenzt ass mat „Entwécklungssummenaarbecht“: Do gëtt et eng offiziell Definition vun der OECD, déi wierklech beseet, dass et drëm geet, d'Entwécklung vun der Wirtschaft an och vum Bien-être an den Entwécklungslänner spezifesch ze erzielen. An et kann ee wierklech beim beschte Wëllen net behaupten, dass, wann een de Leit, déi op der Flucht sinn, hei am Land hëllef, dat wierklech deem dote Zil entsprécht. Dat ass wierklech komplette Quatsch.

An nach eng Kéier just ofschléissend, dass een net ka géint Flüchtlinge sinn a géint d'Ursaache vun de Flüchtlingen. Dat heescht, wat mer hei maachen, ass eng Preventioun. An dofir fannen ech et ëmsou méi wichteg, dass mer hei derfir stëmmen.

Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Welfring. Domat wär dann d'Diskussioun zu dëser Motioun ofgeschloss.

Vote sur la motion

A vu datt et e Vote électronique sollt sinn, maachen ech dann elo de Vott op. De Quorum ass erreecht. Vote par procuration. An de Vott ass ofgeschloss.

D'Resultat vum Vott ass: 55 Jo-Stëmmen, 5 Nee-Stëmmen. Dës Motioun ass also mat 55 Jo-Stëmmen géint 5 Nee-Stëmmen ugehall.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp (par M. Max Hengel), MM. Maurice Bauer, Jeff Boonen, Alex Donnersbach (par M. Maurice Bauer), Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles, Max Hengel, Mme Françoise Kemp, M. Marc Lies, Mmes Octavie Modert, Nathalie Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Charel Weiler, Mme Stéphanie Weydert, MM. Claude Wiseler, Michel Wolter et Laurent Zeimet ;

Mme Barbara Agostino, MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mmes Simone Beissel, Corinne Cahen, MM. Luc Emering, Fernand Etgen, Patrick Goldschmidt (par M. Luc Emering), Gusty Graas, Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella, Lydie Polfer (par M. Guy Arendt) et M. Gérard Schockmel ;

M. Dan Biancalana, Mmes Taina Bofferding, Liz Braz, Francine Closener, M. Yves Cruchten, Mme Claire Delcourt, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot (par M. Yves Cruchten), Claude Haagen et Mme Paulette Lenert (par M. Georges Engel) ;

Mme Djuna Bernard, M. Meris Sehovic (par Mme Djuna Bernard), Mmes Sam Tanson et Joëlle Welfring ;

MM. Sven Clement, Marc Goergen et Ben Polidori ;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Ont voté non : MM. Jeff Engelen, Dan Hardy, Fred Keup, Mme Alexandra Schoos et M. Tom Weidig.

11. 8391 – Projet de loi portant modification de la loi modifiée du 29 août 2008 sur la libre circulation des personnes et l'immigration

Den nächste Punkt um Ordre du jour vun haut ass de Projet de loi 8391 iwwert d'Saisoniersaarbechter aus Drëttlänner. Ech erënneren Iech drun, datt dës e Riedemodell „avec rapport et sans débat“ ass. Dat heescht an anere Wieder: De Rapporteur huet 5 Minuten. Et si keng aner Riedezäiten virgesinn, ausser déi vun der Regierung, wa se wëllt, dann och nach 5 Minuten. An elo huet de Rapporteur vum Projet de loi, den Här Marc Lies, d'Wuert. Här Lies.

Rapport de la Commission des Affaires intérieures

M. Marc Lies (CSV), rapporteur | Jo, merci, Här President, fir d'Wuert. Dir Dammen an Dir Hären, bei dësem Gesetzestext mat der Nummer 8391 geet et ëm eng Upassung vum Gesetz vum 29. August 2008 zur Libre circulation des personnes et l'immigration.

Dësen Text ass den 5. Juni 2024 vum zoustännegen Minister vun den Affaires intérieures an der Chamber deposéiert ginn. Am Unhang waren en Exposé des motifs, e Commentaire des articles, en Texte coordonné, eng Fiche financière, eng Fiche d'évaluation d'impact, en Nohaltegekeetscheck an d'europäesch Direktiv Nummer 2014/36/UE vum 26. Februar 2014. De Projet de loi ass den 20. Juni an der Interieurskommissioun behandelt ginn a gouf de 25. Juni vum Staatsrot aviséiert. De 4. Juli hu mir den Avis vum Staatsrot an der Chamberskommissioun nach eemol analyséiert an ech si vun der Commissioun zum Rapporteur ernannt ginn. De Rapport ass och de selwechten Dag vun der Commissioun ugehall ginn.

Ëm wat geet et an dëser Transpositioun genau? Am Abrëll 2023 huet d'Europäesch Commissioun eng Procédure d'infraction géint Lëtzebuerg ageleet; dës, well d'Kommissioun fonnt huet, dass mir initialement zwou Dispositiounen net ganz richteg transposéiert

haten. Dofir maache mir elo zwou kleng Upassungen am Gesetz vum 29. August 2008.

Deen éischte Punkt ass follgenden: Am Kader vun enger Autorisation vum engem Saisonarbechter aus engem Drëttstaat kritt den Demandeur all Informatiounen schrëftlech, wat seng Rechter a Flichten a Bezuch op d'Areas, den Openthalt oder e méigleche Recours géint eng Decisioun laut der Direktiv vum 2014 sinn.

Den zweete Punkt ass follgenden: Wann d'Informatiounen oder déi jeeweileg Dokumenter a Bezuch op d'Demande net vollstänneg sinn, freet den zoustänneg Minister innerhalb vun enger Frist vun 30 Deeg ab dem Datum vum Areeche vun der Ufro no, fir déi feelend Dokumenter zäitno nogereecht ze kréien. Kënnt den Demandeur dëser Demande vum Minister net no, ka seng Demande refuséiert ginn.

Voilà, léif Kolleeginnen a Kolleegen, dat wär et och scho gewiescht. Ech soen Iech Merci fir d'Nolauschteren. Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Lies, fir Äre schrëftlechen an Äre mündleche Rapport.

Dann hätt d'Regierung d'Wuert, wa se d'Wuert wëllt.

Prise de position du Gouvernement

M. Léon Gloden, Ministre des Affaires intérieures | Ech soen dem Rapporteur Merci fir säi gudden Rapport.

(Hilarité)

M. Claude Wiseler, Président | Mir kommen zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 8391. Den Text steet am Document parlementaire 8391².

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8391 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmmen fänkt elo un. De Quorum ass erreecht. Vote par procuration. An de Vott ass ofgeschloss.

D'Resultat vum Vott ass: 60 Jo-Stëmme bei kenger Nee-Stëmm a kenger Abstentioun. Domat ass dësse Projet de loi also mat 60 Jo-Stëmmen ugeholl.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp (par M. Laurent Mosar), MM. Maurice Bauer, Jeff Boonen, Alex Donnersbach (par Mme Diane Adehm), Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galle, Max Hengel, Mme Françoise Kemp, M. Marc Lies, Mmes Octavie Modert, Nathalie Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Charel Weiler, Mme Stéphanie Weydert, MM. Claude Wiseler, Michel Wolter et Laurent Zeimet ;

Mme Barbara Agostino, MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mmes Simone Beissel, Corinne Cahen, MM. Luc Emering, Fernand Eten (par M. André Bauler), Patrick Goldschmidt (par M. Gusty Graas), Gusty Graas, Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella, Lydie Polfer (par Mme Barbara Agostino) et M. Gérard Schockmel ;

M. Dan Biancalana, Mmes Taina Bofferding, Liz Braz, Francine Closener, M. Yves Cruchten, Mme Claire Delcourt, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot (par Mme Taina Bofferding), Claude Haagen et Mme Paulette Lenert (par M. Georges Engel) ;

MM. Jeff Engelen, Dan Hardy (par M. Fred Keup), Fred Keup, Mme Alexandra Schoos (par M. Tom Weidig) et M. Tom Weidig ;

Mme Djuna Bernard, M. Meris Sehic, Mmes Sam Tanson et Joëlle Welfring ;

MM. Sven Clement, Marc Goergen et Ben Polidori ;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Dann ass dat och elo esou decidéiert.

12. Question n° 17 de M. Dan Biancalana relative au contrôle externe des lieux privatifs de liberté

Da komme mer zum nächste Punkt vun eisem Ordre du jour. Dat ass d'erweidert Fro Numero 17 vum Här Dan Biancalana iwwert déi extern Kontroll vu Plazen, wou d'Fräiheet virenthale gëtt. Den Auteur huet wéi ëmmer 5 Minutten Zäit fir seng Fro a seng Zousatzfro. Der Regierung stinn 10 Minutten zou. Den Här Biancalana huet d'Wuert. Här Biancalana.

M. Dan Biancalana (LSAP) | Merci, Här President. De Contrôle externe des lieux privés de liberté vum Ombudsman geet am Kader vu senger Missiounen op d'Zoustänn an de betraffene Plazen hei zu Lëtzebuerg an, wou Fräiheitsentzuch stattfënnt.

Den onofhängege Rôle vum Contrôle externe ass ze iwwerpréiwen, ënner wéi enge Konditiounen de Fräiheitsentzuch ofleeft, wéi d'Prozeduren ugewannt ginn an ob keen onwürdegt an degradant Traitement stattfënnt. Den Artikel 13 vun eiser Verfassung schreift et kloer vir: „Nul ne peut être soumis à la torture ni à des [...] traitements inhumains et dégradants.“ Et ginn also Recommendationen ausgeschwat, Verbesserungsvorschläg formuléiert a Prozeduren, wéi gesot, iwwerpréift, fir dass d'Rechter vun de Betraffenen och beim Fräiheitsentzuch gewaart bleiwen.

Et geet also hei ëm eis Prisongen, Schraasseg, Giwenech, de CPU zu Suessem, ëm d'zou Psychiatriesunitéiten am CHNP respektiv an eise Spideeler, ëm d'Unisec, wou Mannerjäreger ënnerbruecht sinn, awer och Mannerjäreger zu Schraasseg am CPL, d'Arrestzellen op de Polizeikommissariater an de Centre de rétention, also e ganz breede Spektrum.

Ech baséiere mech also hei a menger Question élargie op de Rapport vum Contrôle externe vum Joer 2022, awer och op d'Visitt hei zu Lëtzebuerg vum Antifolterkomitee vum Conseil de l'Europe, déi am Joer 2023 war, an och op déi rezent Äntwert am Mäerz 2024 vun der Regierung op den 80-säitegen – also zimmlech voluminéis – Rapport vum Conseil de l'Europe.

Am Kader vun der Entrevue, déi ech hat mat der Ekip vum Contrôle externe, hunn ech och gesinn, wéi villfältig an och villsäiteg problematesch d'Situatiounen hei sinn. An ech wäert och sécherlech an deene fënnef Minutten net kënnen hei op alles agoen.

An der Psychiatrie gi weinst dem Mangel un adäquate Strukturen a punkto Prise en charge fir d'Rehabilitatioun verschidde Methoden ugewannt, déi ee misst iwwerdenken oder weinsten juristeschen kloer festhalen. Ech schwätzen hei vun de Mesures de contention mécanique, also effektiv d'Feststrecke vun den Erwuessenen, awer och vu Mannerjäregeren, déi am Fong e kloer Kader brauchen.

Esou ass am Fong och erugedroe gi vum Contrôle externe, dass et Problemer ze gi schéngt, dass emol d'Personal ouni viregt Autorisation vum Dokter decidéiere kann, esou Mesuren unzewennen. Zum Beispill ass hei de Packing genannt ginn, also d'Apaken, notament och vu Kanner, mat Dicher an och mat Festhalen um Buedem. Och do besteet also e kloer Klärungsbedarf am Strofvolzuch.

De Conseil de l'Europe an och de Contrôle externe weisen drop hin, dass zu Lëtzebuerg de Recours op

d'Détention préventive quasi systematesch ass a vill ze wéineg – vill ze wéineg! – op déi bestoend Alternativen, déi et gëtt, zeréckgegraff gëtt.

Dauerbrenner sinn a bleiwen elo säit quasi 30 Joer d'Mineuren, déi nach ëmmer zu Schraasseg placéiert ginn, d'Prise en charge, déi net adequat ass, an och nieft den Diskussiounen, dass Mineuren net op Schraasseg gehéieren, natierlech déi vill Virfall, déi och schon op der Unisec waren an déi eis och zougedroe goufen. Dowéinst, mengen ech, ass et och dréngend néideg, dass déi dräi Gesetzesprojete ronderëm Jugendschutz- an och Jugendstrofrecht gestëmmt ginn.

Zu Schraasseg ass d'Situatioun vun de Fraen och net evident. Éischters ass nach kee komplette separate Block fir Frae virgesinn, obwuel dat néideg wier. Och de Contrôle externe stellt dat fest. Et gëtt awer och zweetens e Vide, wann et ëm d'Schwangerschaft geet vu weiblechen Detenuen. Et gëtt keng kloer definéiert Prozeduren, wéi en Accouchement soll virgeholl ginn. Wéi eng Agente si beim Transport derbäi? Wéi eng Agente sinn am Spidol selwer derbäi? Wéi gëtt den Transport organiséiert? An et mierkt een awer och, dass am Block selwer bei de Fraen d'Méiglechkeeten, fir enger Aarbecht kënnen nozegoen, Aktivitéite kënnen ze maachen, zimmlech limitéiert sinn.

Am der Enceinte vum CPL zu Schraasseg ass säit 2018 eng Unité de psychiatrie socio-judiciaire geplangt. D'Äntwert vun der Regierung op eng Fro vum Conseil de l'Europe ass, dass iwwerluecht gëtt, fir alternativ Léisungen ze fannen. A mir brauchen hei zu Lëtzebuerg dréngend esou eng Unitéit, well am Fong d'Leit, déi nom Artikel 71 an 71-1. vum Code pénal jo als onzurechnungsfäeg qualifizéiert an unerkannt goufen, effektiv esou ze laang an der klassischer Detentioun sinn, wat net eng adequat Struktur ass par rapport zu hirem Verhalen.

An zu gudder Lescht och nach d'Theema Kompetenzerweiterung: Säit 2021 freet de Contrôle externe, dass seng Kompetenzen sollen erweidert ginn, fir och op aner Plaze kënnen ze goe wéi déi, déi ech elo genannt hunn, notament och an Altersheemer respektiv awer och a Foyeren, wou Mineurë placéiert ginn, wou awer d'Fräiheet deemstspriechend och ageschränkt ass.

Dofir wollt ech an deem Kontext follgend Froen un d'Justizministesch stellen:

Wéi gesitt Dir de systematesche Recours op d'Détention préventive an effektiv och dass d'Alternativen esou wéineg genotzt ginn a méi kéinte genotzt ginn?

Wat fir eng weider oder besser Charge gesitt Der nach, wat d'Prise en charge vun de Mineuren ugeet, edukativ an och pedagogesch, wa se zu Schraasseg placéiert ginn? Ech mengen, mir sinn allegueren heibannen eis eens, dass se net dohinner gehéieren, mee och do besteet Nachholbedarf.

Wéi gesäit et, wéi gesot, mat der Unité de psychiatrie aus? Wou soll de Standuert sinn, wann net am CPL? Wat ass do d'Konzep?

An effektiv, wéi eng Changementer kéinte bei der Situatioun vun de Fraen zu Schraasseg och stattfannen?

A wéi gesitt Dir als Justizministesch déi gefuerdert Kompetenzerweiterung vum Contrôle externe?

Ech soen Iech Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Biancalana. Dann ass d'Wuert fir d'Madamm Justizministesch. Madamm Minister.